

การประยุกต์ใช้อรรถปริวรรตว่าด้วยความปรองดองตามหลัก
คำสอนของพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลามในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน
The Application of Hermeneutics on Reconciliation
Followed by Buddhist and Islamic Teachings in Three
Southernmost Province of Thailand : An Analytic,
Appreciative and Applicative Study

พระครูสุทธิธรรมานุศาสตร์ Phrakru Suddhidhammanusart*

สวัสดิ์ อโชนัย Sawat Anothai**

พิน ดอกบัว Fuen Dokbua***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักการปรองดองตามแนวคิดของพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลาม 3) เพื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาหลังนวยุคและอรรถปริวรรตในการสร้างความปรองดองและแก้ปัญหาเกี่ยวกับความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ของความปรองดองจากการใช้อรรถปริวรรตทางพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลามในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางปรัชญาและศาสนา

ผลการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลามมีแก่นคำสอนที่ไม่ขัดแย้งกัน เมื่อใช้ปรัชญาหลังนวยุคและอรรถปริวรรต หลักปณิธาน 3 ประการของพุทธทาสภิกขุ และทฤษฎีภาษาคน-ภาษาธรรม มาตีความคำสอนสำคัญแล้วจะทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างศาสนาได้ดียิ่งขึ้น และความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนาจะนำไปสู่การร่วมมือกันทำงานรับใช้พระเจ้าตามแบบศาสนาของตนเอง ล้นตลิ่งที่ยั่งยืนก็จะเกิดขึ้นได้โดยมีความเข้าใจระหว่างศาสนาเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้อรรถปริวรรตว่าด้วยความปรองดองของพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลามยังช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในคำสอนของศาสนาของตนและ

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

*** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ของผู้อื่น ช่วยขจัดอคติ ไม่ยึดมั่นถือมั่น ไม่แบ่งแยกเขาแยกเรา ศาสนิกชนระหว่างศาสนาปฏิบัติต่อกันอย่างเป็นธรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนที่ต่างศาสนา ส่งผลให้เกิดความเสมอภาคทางกฎหมายและศาสนา ศาสนิกชนทั้งสองฝ่ายเกิดความพึงพอใจอยู่ร่วมกันอย่างปรองดอง และร่วมมือกับรัฐในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ รวมถึงร่วมต่อต้านขบวนการก่อความไม่สงบ โดยมีผู้นำศาสนาและประชาชนช่วยกันสร้างความเข้าใจแก่เยาวชน ตีความคำสอนศาสนาโดยมุ่งเป้าไปที่สันติภาพ โดยใช้ปรัชญาหลังนวยุคเป็นแนวทาง เพื่อลดความรู้สึกแปลกแยก สร้างความรักหวงแหนในพื้นที่ ร่วมใจด้านภัยของท้องถิ่น อันจะเป็นผลให้ขบวนการก่อความไม่สงบขาดความชอบธรรม ไม่ได้รับการสนับสนุนจากมวลชน และสันติภาพก็จะเกิดขึ้นอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสำคัญ : อรรถปริวรรต ความปรองดอง พระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ประเทศไทย

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study and analyze the conflicts in the three southernmost provinces of Thailand 2) to study and analyze the reconciliation principles based upon Buddhist and Islamic doctrines 3) to apply the postmodern philosophy and hermeneutics for restructuring the reconciliation and restiveness solution in the three southernmost provinces and 4) to create a new body of knowledge for reconciliation by applying the Buddhist and Islamic hermeneutics to solve the restiveness in the three southernmost provinces. The philosophy and religion research methodologies have been used in this qualitative research.

The study results have shown that the Buddhist and Islamic doctrines are not conflicting with each other. Having taken postmodern philosophy and hermeneutics, Buddhasada Bhikkhu's three aspirations and the theory of Ordinary and Dharmic language to interpret such doctrines, there would be a better understanding between the religions, and as such it could lead to collaboration to serve Gods according to one's own religion. The sustainable happiness would then basically occur through interfaith understanding. Besides, hermeneutics on reconciliation, based upon Buddhism and Islam would help them delve deeply into their understanding of their own and other religious doctrines, get rid of religious prejudices, attachments and sectarianism. Believers of both religions could then treat each other fairly, including the state officials and the members of public who differ in faith, enhancing the equality for legal system and religious affairs. The devotees of both religions would be satisfied, conciliatory and cooperative in the local development, joining hands in anti-terrorism campaign. Local religious leaders and members of the general public could help create better understanding among the youth, using the principles of postmodern philosophy as the guidelines to reduce the discrimination, inculcate the love for the locality and volunteer to safeguard it. This would render the terrorists lack the sympathy from the masses of people, and the starting of the sustainable peace in the three southernmost provinces.

Keywords: Hermeneutics, Reconciliation, Buddhism, Islam, Three Southernmost Provinces, Thailand

บทนำ

ในฐานะที่ผู้วิจัยเกิดในจังหวัดยะลา เป็นคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้โดยกำเนิด ได้พบเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นอย่างมาก ภาพในอดีตที่เคยเห็นผู้คนในพื้นที่ต่างอยู่ร่วมกันด้วยความถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน แม้จะมีความแตกต่างกันในทางศาสนาก็ตาม กล่าวคือ มีผู้นับถือทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ในเขต 3 สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างสมานฉันท์โดยไม่มีปัญหาห้วงกันของชุมชนในเรื่องของศาสนาที่แตกต่างกัน แต่สถานการณ์อันเลวร้ายจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ดูเหมือนว่า จะทวีความรุนแรงและขยายวงกว้างมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่มีทีท่าว่าจะยุติลงได้เมื่อไร ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทุกรัฐบาลได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหาคความไม่สงบนี้มาโดยตลอด ด้วยนโยบายที่แตกต่างกันไปในแต่ละรัฐบาล ตั้งแต่การใช้กำลังทหารและตำรวจมาควบคุมสถานการณ์ จนกระทั่งเปลี่ยนมาเป็นการใช้การเมืองนำการทหาร แต่ก็ดูเหมือนว่าจะไม่ได้ผลเท่าใดนัก เพราะยิ่งแก้ก็ยิ่งทำให้ปัญหายุ่งมากยิ่งขึ้น และบางครั้งก็ดูเหมือนจะเป็นการสร้างปัญหาใหม่ในพื้นที่เข้าไปอีก ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ยังคงมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่นความรุนแรงจากการเกิดเหตุระเบิดที่โรงแรมลีการ์เดน อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เมื่อเดือนเมษายน 2555 ที่ผ่านมา

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch – DSW) ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรของศูนย์วิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ (Center for the Study of Conflict and Cultural Diversity in Southern Thailand-CSCD) แห่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีได้รายงานสรุปสถานการณ์ความรุนแรงภาคใต้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึง 2557 พบว่ามีผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น 6,286 ราย เจ็บมีผู้เสียชีวิตปีละ 571 รายและมีผู้ได้รับบาดเจ็บทั้งสิ้น 11,366 ราย เจ็บปีละ 1,033 ราย ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2555; (<http://www.deepsouthwatch.org/node/6596>)

ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ความไม่สงบดังกล่าวคือ การพยายามทำให้เกิดความขัดแย้งกันของชาวพุทธและชาวมุสลิมในพื้นที่ โดยมีการสร้างสถานการณ์ให้เกิดความบาดหมางกันของทั้ง 2 ศาสนา หลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นล้วนมุ่งกระทำต่อผู้ที่เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนา เช่น มีการลอบยิงชาวมุสลิมที่กำลังละหมาด หรือ การลอบสังหารพระสงฆ์ในขณะที่กำลังออกบิณฑบาต เป็นต้น ส่วนบุคคลที่เป็นสัญลักษณ์ของรัฐก็คือ ทหาร ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และครู ดังที่ปรากฏเป็นข่าวทางสื่อสารมวลชนจนเป็นที่หวั่นวิตกจากประชาชนและสื่อต่างประเทศ

คณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ สรุปว่า พลังสำนึกร่วมในประวัติศาสตร์ปัตตานีเป็นปัจจัยปลูกเร้าให้มวลชนเชื้อสายมลายูเข้าร่วมในขบวนการต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนได้อย่างทรงพลังที่สุด ส่วนปัจจัยอื่นเป็นเพียงปัจจัยเสริม ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์

ภาคใต้, 2555 (<http://www.deepsouthwatch.org/node/1427>) และคณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ (2552) ได้อธิบายว่า นักทฤษฎีการเมืองของขบวนการแบ่งแยกดินแดนได้กำหนดความคิดชั้นนำแก่มวลชนด้วยประเด็นต่อไปนี้

1. ดินแดนที่เรียกว่าปาตานีแห่งนี้ถูกรุกรานและยึดครองโดยสยามมาเป็นเวลานานนับร้อยปี และเป็นช่วงเวลาแห่งความเจ็บปวดของประชาชนติมลาญมุสลิมปาตานี เนื่องจากในอดีตที่นี้เคยเป็นดินแดนที่รุ่งเรือง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การค้า และความบริสุทธิ์ของศาสนาอิสลาม เพราะมีการใช้ชารีอะห์ (กฎหมายอิสลาม) และเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนา ที่นี่จึงเป็นดาร์ุลฮาม (ปาตานีดาร์ุลฮาม)

2. การกีดกันการปลดปล่อยปาตานีดาร์ุลฮามและบังคับใช้ชารีอะห์ซึ่งเป็นกฎหมายที่อัลลอฮ์ประทานมาให้มนุษย์ชาติประกาศใช้บนหน้าแผ่นดินเป็นฟิรดูอิน หรือเป็นการกีดกันที่บังคับเหนือมุสลิมทุกคน ทำให้การบังคับเหนือชุมชน ซึ่งสภาอูลามาฮ์แห่งปาตานีได้ฟัตวาไว้นานแล้ว

3. ปาตานีไม่ใช่ดาร์ุลกุฟร์ หรือ ดินแดนของกาเฟร ซึ่งเป็นดินแดนที่การกีดกันการประกาศใช้ชารีอะห์เป็นเพียงฟิรดูกาฟิยะห์ หรือ การบังคับเหนือชุมชน ไม่ได้เป็นการกีดกันของปัจเจกชน แต่ถึงกระนั้นมุสลิมในดาร์ุลกุฟร์ ก็ควรที่จะสนับสนุนการต่อสู้เพื่อประกาศใช้ชารีอะห์ในดินแดนอื่น ๆ ที่มีความเทียบพร้อม เช่น ปาตานี นี่คือการแตกต่างระหว่างมุสลิมสยามกับมุสลิมปาตานี

4. ชาวปาตานีต้องถูกสยามกระทำเยี่ยงทาสและจงใจทำลายจิตวิญญาณของมลายูและอิสลาม ให้ชาวมลายูมีความหวาดกลัวในทุกวินาทีที่ประชาชนปาตานีต้องเผชิญกับกองกำลังทหารและตำรวจที่ป่าเถื่อนและไม่เป็นธรรม เพียงเพื่อจะหาช่องโหว่ร้ายป้ายสีลูกหลานให้ถูกจองจำ มีการซ้อมทรมานเพื่อให้คายความลับไปทำลายพี่น้องร่วมเชื้อชาติและร่วมศรัทธาของเรา สถานการณ์กำลังมัดมือประชาชนปัตตานีให้ลุกขึ้นสู้

5. เยาวชนหนุ่มสาวปาตานีถูกล้างสมองด้วยระบบการศึกษาที่ทำให้เป็นคนไทย พยายามแยกศาสนาและวิถีชีวิตของประชาชนปาตานีออกจากการเมืองอันเป็นวิถีคิดที่ทำลายระบอบการปกครองอิสลามของยิวไซออนนิสต์ ขณะที่พยายามกีดกันอูลามาฮ์ (นักปราชญ์อิสลาม) รุ่นใหม่ ๆ

6. ประชาชาติปาตานีไม่ได้เป็นผู้ยึดกุมทรัพยากรและเศรษฐกิจ แต่เราต้องสูญเสียอำนาจเหล่านี้ให้กับคนจีนในพื้นที่และคนไทยจากต่างพื้นที่

7. เหตุผลของการต่อสู้ที่หนักแน่นไปยิ่งกว่านั้นก็คือ การกดขี่ประชาชนติมลาญมุสลิมปาตานี ซึ่ง ๆ หน้า หรือเหตุการณ์ร่วมสมัยโดยไม่ต้องอาศัยประวัติศาสตร์ใด ๆ มาคอยย้ำเตือน

8. หนทางเดียวเท่านั้นที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ คือ การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชของคนมลายูมุสลิมปาตานี และการประกาศใช้ชารีอะห์ในรัฐแห่งนี้ เพราะหนทางอื่นพบว่า ล้มเหลว

9. ประชาชาติติมลาญมุสลิมปาตานีเผชิญหน้ากับความอธรรมจากการรุกรานของสยาม และมีความพร้อมสำหรับการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยปาตานี รอเพียงจังหวะเวลาที่ต้องอาศัยความอดทนเท่านั้น

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนใต้้นั้นมาจากหลากหลายเหตุปัจจัย ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ เชิงรัฐศาสตร์ เชิงศาสนา ฯลฯ พลังสำนึกร่วมในประวัติศาสตร์ปัตตานีเป็นปัจจัยปลุกเร้าให้มวลชนเชื้อสายมลายูเข้าร่วมในขบวนการต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนได้อย่างทรงพลังที่สุด ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า สิ่งที่เป็นพลังของความสำนึกร่วมนั้นก็คือ การนับถือศาสนาอิสลามเหมือนกัน อันเป็นปัจจัยที่ทำให้มวลชนในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่นภายใต้ความเป็นพี่น้องมุสลิมเหมือนกัน

อีกเหตุผลหนึ่งที่ผู้วิจัยมองว่า ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อมวลชนไม่น้อยไปกว่าสำนึกร่วมทางประวัติศาสตร์นั้นก็คือ หลากหลายเหตุผลที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนอ้างเป็นเหตุผลในการก่อการนั้นก็คือเพื่อที่จะได้มาซึ่งเอกราชของคนมลายูมุสลิมปัตตานีและการประกาศใช้ชารีอะห์ (กฎหมายอิสลาม) ในรัฐแห่งนี้ ฉะนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ศาสนาอิสลามเกี่ยวข้องกันอย่างเหนียวแน่นกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และศาสนาอิสลามเช่นกันที่มีอิทธิพลต่อวิถีคิดและวิถีชีวิตของประชาชนมายาวนานตั้งแต่สมัยยังมีรัฐปัตตานีอยู่ นอกจากนี้มุมมองของมุสลิมบางกลุ่มยังมีทัศนคติว่า รัฐบาลสยามอันเป็นสัญลักษณ์ของศาสนาพุทธนั้นได้พยายามเพื่อที่จะเข้าครอบงำและทำลายระบอบอิสลามในพื้นที่ ดังที่ ดาโต๊ะ อีหม่ามพัฒนา หลังปูเต๊ะ (2553: 39) กล่าวว่า

“ปัญหานี้เป็นความขัดแย้งที่สั่งสมมานาน เป็นความขัดแย้งที่กินลึกในระดับจิตวิญญาณมายาวนานและคงทนมากที่สุด อันเนื่องมาจากการขยายอำนาจรัฐของฝ่ายพุทธเพื่อเข้าไปบีบบังคับครอบงำให้ชาวมุสลิมต้องจ่ายออมการอยู่ใต้อำนาจรัฐ และถูกบังคับให้เป็นพลเมืองของรัฐมากกว่าเป็นชาวมุสลิม”

จากเหตุผลที่แสดงมานั้นจึงทำให้ดูประหนึ่งว่า ฝ่ายศาสนาพุทธได้ไปกดขี่ข่มเหงฝ่ายศาสนาอิสลามให้ได้รับความลำบาก และฝ่ายศาสนาพุทธเป็นผู้ที่พยายามทำลายศาสนาอิสลามให้หมดไปจากพื้นที่ ซึ่งความคิดในลักษณะดังกล่าวมีในศาสนาพุทธจริงหรือไม่ ศาสนาพุทธมีหลักคำสอนที่เอื้อให้ปฏิบัติเช่นนั้นต่อบุคคลต่างศาสนาจริงหรือไม่ จึงควรที่จะศึกษาให้ถ่องแท้เพื่อที่จะนำมาตอบปัญหาของชาวมุสลิมที่มีความคิดเช่นนี้ได้

ในทางกลับกันชาวไทยพุทธเองก็มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เช่นกัน เนื่องจากภาพที่ปรากฏแก่สื่อมวลชนนั้นก็คือ ภาพของความรุนแรงจากการวางระเบิด การฆ่าและทำร้ายเจ้าหน้าที่และประชาชน การลอบสังหารพระ การลอบสังหารครู การทำระเบิดพลีชีพ คาร์บอม เป็นต้น เป็นเหตุให้บาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก แม้ว่าชาวไทยพุทธจะรู้ว่าเป็นฝีมือของขบวนการแบ่งแยกดินแดนก็ตาม แต่บุคคลที่อยู่ในขบวนการนี้ที่ได้ถูกจับกุมไปนั้นบางส่วนก็เป็นผู้ที่เป็นครูและนักเรียนของโรงเรียนปอเนาะ หรือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม รวมถึงการได้รับรู้คำสอนของอิสลามในเรื่องการทำสงครามศักดิ์สิทธิ์เพื่อปกป้องศาสนาอิสลาม และการสอนว่าการละชีวิต หรือ พลีชีพเพื่อศาสนาเป็นสิ่งที่ได้บุญกุศลมาก จะได้ไปสวรรค์ ได้รับใช้อัลลอฮ์ จึงกลายเป็น

เป็นภาพลักษณ์ในทางที่ไม่ดีที่คนในสังคมไทยมองในแง่ที่ไม่ดีต่อศาสนาอิสลาม

คำสอนบางประการอาจทำให้เกิดการตีความไปในทางที่ผิด จนเกิดความเข้าใจผิดได้ และความเข้าใจดังกล่าวก็อาจเป็นสาเหตุของการอ้างความชอบธรรมในการก่อความไม่สงบได้ กล่าวคือ

1. การฆ่าด้วยความยุติธรรมแก่ศัตรูซึ่งเป็นการบ่อนทำลาย ความปลอดภัยของประเทศชาติ การฆ่าเพื่อการป้องกันชีวิตตนเองและชีวิตบุคคลภายในครอบครัว

2. นะบีมุฮัมมัด กล่าวว่า “จงฆ่าผู้(มุสลิม) ที่ละทิ้งศาสนาของเขา” อาจตีความไปถึงมุสลิมสมัยใหม่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหลักการอิสลามดั้งเดิม เช่น การคลุมผ้าปกปิดร่างกาย การเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่จากระบบการศึกษาที่ไม่ใช่อิสลาม การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเพื่อให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ ซึ่งเนื่องมาจากการพยายามเปลี่ยนแปลงจากรัฐ บุคคลที่ทำตนรับใช้รัฐ ทำให้อาจถูกตีความว่า เป็นคนละทิ้งศาสนาก็ได้

3. หนึ่งในรูปแบบของการอุญฮาด คือ การปกป้องชีวิต ทรัพย์สินและเกียรติยศ คนที่ตายในระหว่างทำการอุญฮาดจะถูกลือว่า เป็นผู้พลีชีพเพื่อหนทางของพระเจ้า (ชะฮีด) ดังที่นบีได้ยืนยันไว้ว่า อุญฮาดยังถูกทำเพื่อป้องกันการรุกรานบ้าน ประเทศ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ หรือเพื่อที่จะเผชิญหน้าผู้พยายามขัดขวางการเรียกร้องไปสู่สังหารกรรม เหตุผลดังกล่าวอาจถูกอ้างเพื่อการทำระเบิดพลีชีพ หรือการทำสงครามเพื่อศาสนา

4. เจ้าหน้าที่รัฐและชาวบ้านทั้งพุทธและมุสลิมที่อยู่ฝ่ายรัฐ อาจถูกตีความว่าเป็นคนต่างศาสนาที่เป็นคู่สงครามและเป็นศัตรูซึ่งมีความพยายามที่จะทำลายศาสนาอิสลามก็ได้ เป็นเหตุให้อ้างความชอบธรรมในการก่อความไม่สงบก็ได้

คำสอนเหล่านี้ถูกตีความบิดเบือนไปเพื่อสร้างมวลชนที่จะมาใช้ในวัตถุประสงค์ทางการเมือง อาทิ การต่อต้านอำนาจรัฐด้วยการก่อความไม่สงบ หากเราต้องการสันติภาพ หรือ ความปรองดองของคนในพื้นที่จึงจำเป็นต้องมีการตีความคำสอนบางประการใหม่ หรือ ให้ความหมายใหม่ในอันที่จะส่งเสริมความปรองดองและสันติภาพของประชาชน

จากข้อมูลทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้นำเสนอมาทำให้ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาว่า ผู้นับถือพระพุทธศาสนากับศาสนาอิสลามจะสามารถอยู่ร่วมกันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้หรือไม่ คำสอนของพระพุทธศาสนากับหลักการของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับความปรองดอง ขัดแย้งกันหรือไม่ อย่างไร และหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นปัญหาต่อการสร้างความปรองดองอย่างไร ซึ่งจะได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปรัชญาหลักนวยุคและอรรถปริวรรตที่ว่าด้วยความปรองดอง

3. เพื่อศึกษาหลักธรรมเกี่ยวกับความปรองดองในพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลาม
4. เพื่อประยุกต์ใช้บรรณปริวรรตในการสร้างความปรองดองใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
5. เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ของความปรองดองจากการใช้บรรณปริวรรตทางพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลามในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความไม่สงบในพื้นที่อื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก เอกสารที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะใช้ทั้งเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ พระไตรปิฎกและพระคัมภีร์อัลกุรอาน และเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ เอกสารคำสอนของนักปรัชญา หนังสือ ตำรา เอกสาร งานเขียนของนักวิชาการและนักคิดในยุคหลัง

ผลการศึกษา

1. พื้นที่บริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส โดยสถานการณ์ความรุนแรงจะเกิดมากในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส และพื้นที่บริเวณนี้ผ่านประวัติศาสตร์มาหลายยุคสมัยในปี พ.ศ. 2474 รัฐบาลประกาศยกเลิกมณฑลปัตตานี และยุบจังหวัดสายบุรี ลดฐานะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดปัตตานี โดยรวมจังหวัดทั้งสามเข้าไว้ในการปกครองมณฑลนครศรีธรรมราช ต่อมาในปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคแบ่งการปกครองออกเป็นจังหวัดและอำเภอ ทำให้จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีฐานะเป็นจังหวัดในระบอบราชการบริหารส่วนภูมิภาคและมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารการปกครอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน

2. การปฏิรูปการปกครองหัวเมืองภาคใต้สมัยรัชกาลที่ 5 ได้ทรงตระหนักถึงภัยคุกคามจากลัทธิล่าอาณานิคม จึงรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางด้วยการลดอำนาจเจ้าเมืองตามหัวเมืองต่าง ๆ ลงและส่งข้าราชการจากกรุงเทพฯ เรียกว่า “ข้าหลวง” ไปควบคุมบังคับบัญชาเพื่อสร้างความจงรักภักดีต่อชาติ ดังนั้นจึงเกิดการปฏิรูปการปกครองหัวเมืองแบบใหม่เรียกว่าการปกครองแบบ “มณฑลเทศาภิบาล” เป็นเหตุให้สภาพที่ปัตตานีเคยเป็นราชอาณาจักรดั้งเดิมที่มีประวัติศาสตร์เฉพาะเป็นเอกลักษณ์ทั้งการปกครองและประเพณีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง เมื่อถูกผนวกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐประชาชาติสยามจึงย่อมทำให้เกิดแรงต่อต้านจากกลุ่มผู้ปกครองเดิมและจากประชาชนบางส่วนด้วย รัฐสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นใหม่นี้ทำให้เกิดนโยบายที่จะทำให้คนในชาติ “รัฐสยามใหม่” ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและหลายเผ่าพันธุ์เพื่อให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจึงต้องใช้นโยบาย “ผสมกลมกลืน” เพื่อให้เป็นคนสยาม ดังนั้น การปกครองบริเวณที่เป็นคนต่างชาติต่างภาษาแต่เดิมจะใช้คำว่า “คนในบังคับสยาม”

ต่อมาจะเปลี่ยนเป็น “คนสยามเชื้อสายมลายู” เป็นต้น ต่อมาเมื่อมีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยในสมัยรัชกาลที่ 7 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 รัฐบาลได้ยกเลิกการปกครองระบบมณฑลเทศาภิบาลที่พระราชอาณาจักรในปี พ.ศ. 2476 และตั้งเมืองต่าง ๆ ขึ้นเป็นจังหวัดมีฐานะเท่าเทียมกัน

3. ปัญหาการแบ่งแยกดินแดนนั้นเกิดขึ้นด้วยสาเหตุหลายประการ นอกจากจะเกิดจากความ เป็นมาทางประวัติศาสตร์แล้ว วิถีชีวิตของประชากรที่แตกต่างกันทั้งเรื่อง เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ก็เป็นปัจจัยสำคัญเช่นกัน ดังนั้น แม้ว่ารัฐบาลที่ผ่านมาจะใช้นโยบายการผสมกลมกลืนใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จ อย่างไรก็ตามจากการที่ชาวมุสลิมในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้มีอัตลักษณ์เป็นกลุ่มชนเฉพาะที่แตกต่างจากกลุ่มชาวไทยพุทธโดยสิ้นเชิงนี้ จึงเป็น ปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดความ “แปลกแยก” และสร้างความรู้สึกที่ไม่ใช่เป็นคนไทย โดยเฉพาะสิ่งที่ มองเห็นชัดเจน เช่น การแต่งกายของชาวมุสลิมซึ่งจะแต่งกายอย่างชาวชวา-มลายู สำหรับการดำเนินการ และพิธีกรรมตามประเพณีศาสนาอิสลามจะมีการกำหนดตามเวลาวันเดือนปีตาม “ปฏิทินฮิจเราะห์ คักราช” จากความแตกต่างกันในวิถีชีวิตดังกล่าวนี้ เมื่อรัฐบาลไทยและฝ่ายปกครองดำเนินการปกครอง ที่สร้างให้มีการผสมกลมกลืนให้เป็นประชากรไทยด้านวิถีชีวิต จึงเป็นการกดดันความรู้สึกให้เกิดความ เกือบชังและแสดงอาการกระด้างกระเดื่องชัดเจนต่อข้อบังคับของทางราชการ ความรู้สึกดังกล่าวได้ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สะสมมาเป็นเวลานานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้ความสำคัญยุทธธรรมทางด้านกฎหมาย นอกจากนี้สิ่งที่เพิ่มความกดดันมากยิ่งขึ้นคือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนชาว มุสลิมที่นำไปสู่ความขัดแย้งและนำไปสู่ความต้องการความยุติธรรมทางสังคม ตลอดถึงคนบางกลุ่ม เรียกร้องความเป็นอิสระที่จะแบ่งแยกดินแดนออกจากประเทศไทย

4. วิเคราะห์ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทัศนะของนักวิชาการ ความ เป็นมาของทฤษฎีการแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ไทยมี 7 ประเด็นคือ

4.1. ในอดีตนั้นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐที่เป็นผู้ใหญ่กับรัฐที่เป็นผู้น้อยมีลักษณะเชิง เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ไม่ใช่รัฐที่มีเอกราชกับไม่มีเอกราชตามที่เราเข้าใจ การตัดสัมพันธ์ คือ การแข็ง เมือง ไม่ใช่การแบ่งแยกดินแดน

4.2. ในสมัยรัชกาลที่ 5 เกิดการบูรณาการทางดินแดน (Territorial Integration) คือ การเอาดินแดนที่เคยเป็นประเทศราชทั้งหลายมาอยู่ภายใต้การปกครองของตนเองโดยล้มล้างอำนาจ เดิมที่มีอยู่ เช่น ยกเลิกตำแหน่งสุลต่าน หลังจากนั้นก็เกิดการบูรณาการชนชาติ (National Integration) เพื่อให้เป็นชนชาติที่มีอัตลักษณ์หนึ่งเดียวกันทั้งหมด โดยไม่ให้แต่ละพื้นที่มีกับความแตกต่าง

4.3. 3 จังหวัดชายแดนใต้มีพื้นที่ทางการเมืองแคบ และมีชาติที่ไม่สมบูรณ์ เคลื่อนไหว ทางการเมืองได้ยาก และมักถูกมองว่าเป็นการแบ่งแยกดินแดน เช่น กรณีท่านหะยีสุหลง

4.4. ความเป็นมลายูกับความเป็นมุสลิมแยกออกจากกันไม่ได้ แต่คน 3 จังหวัดชายแดนใต้ไม่สามารถดำรงชีวิตโดยไม่รู้สึกรู้ว่าฝ่าฝืนบัญญัติพระเจ้า

4.5. สังคมมลายูมุสลิมมีความหลากหลาย ไม่ควรคิดว่าสังคมมลายูมุสลิมเป็นเนื้อเดียวกันกับกลุ่มความรุนแรง

4.6. การเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อรักษาความยุติธรรมที่ควรจะได้จากภาครัฐ

4.7. รัฐไม่จริงจังในการสร้างความสมานฉันท์ (ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, 2555)

5. หลักธรรมว่าด้วยความปรองดองตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เช่น สังคหวัตถุ 4 (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี, หลักการสงเคราะห์) พรหมวิหาร 4 (ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ, ธรรมประจำใจอันประเสริฐ, หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์, ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ จึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ) สาราณียธรรม 6 (ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง, ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน, หลักการอยู่ร่วมกัน)

6. หลักธรรมว่าด้วยความปรองดองตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ได้กำหนดให้การกล่าวสลามเป็นส่วนหนึ่งของการละหมาดและการละหมาดคือการปฏิบัติศาสนกิจที่เริ่มต้นด้วยตักบีร์ (การกล่าวอัลลอฮ์อัครบาร) และสิ้นสุดด้วยการสลาม ยิ่งไปกว่านั้นศาสนาอิสลามได้ส่งเสริมให้มีการโอบกอดระหว่างสองคน หากเป็นการพบกันหลังจากการพรากจากกันเป็นเวลานาน ทั้งนี้เพื่อแสดงถึงความรักระหว่างกัน เพราะความรักคือแก่นแห่งคำสอนในอิสลามและเป็นแก่นแห่งสันติภาพ ในหลักศาสนาบัญญัติคำสอนของอิสลามที่บ่งชี้ถึงสันติภาพ หรือ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลายประการ เช่น “อย่าให้มีการกระทำที่เป็นภัยต่อตัวเองและการกระทำที่เป็นภัยแก่ผู้อื่น” (มาลิก, อัล-มุวัฏฏะฮฺอ (หมายเลข 31)) การจ่ายชะกาตเป็นบทบัญญัติข้อหนึ่งในอิสลามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปลดปล่อยห่วงโซ่แห่งความยากจนและโรคภัยไข้เจ็บ อิสลามไม่ยอมรับการมีผู้ที่หิวโหยในสังคม ในขณะที่อีกผู้หนึ่งกินอยู่สุขสบาย

ข้อวิจารณ์และองค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง อรรถปริวรรตว่าด้วยความปรองดองตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และศาสนาอิสลาม พบว่า งานวิจัยคุณฐิณีพนธ์นี้ได้พบองค์ความรู้ใหม่ในการสร้างมุมมองแบบใหม่ในแนวปรัชญาหลังนวยุคและอรรถปริวรรต เป็นการมองปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในมิติของปรัชญาและศาสนา ซึ่งต่างจากอดีตที่ผ่านมาจะถูกแก้ไขปัญหาคด้วยแนวคิดด้านความมั่นคง การทหาร รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ แต่มิติทางปรัชญาและศาสนายังไม่ได้รับการนำสู่การประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเท่าใดนัก งานวิจัยนี้ได้วิเคราะห์ถึงรากเหง้าปัญหาในมิติของปรัชญาและศาสนาเพื่อนำไปสู่การทำความเข้าใจระหว่างศาสนาและช่วยแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาค

ได้ได้อีกกำลังหนึ่ง ดังจะได้ประมวลสรุปองค์ความรู้ใหม่ดังกล่าวไว้ดังนี้

การวิเคราะห์ปัญหาความไม่สงบในมุมมองเชิงปรัชญาและศาสนา

จากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง หรือ ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของนักวิชาการด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาที่ซับซ้อนหลายเงื่อนไข จนยากที่จะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเด็ดขาดและสำเร็จภายในระยะเวลาอันสั้นดังที่นักการเมืองนำเอาปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งว่า จะดับไฟใต้ได้ภายใน 99 วัน แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่สามารถทำได้ แม้ปัญหาที่เหล่านักวิชาการได้พยายามค้นหาสาเหตุออกมานั้นจะมีหลายสาเหตุ พอจะประมวลโดยสรุปออกมาได้คือ

1. ประวัติศาสตร์
2. อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ หรือ ชานินิยม
3. ศาสนา
4. ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา
5. ความยุติธรรมจากภาครัฐ

ผู้วิจัยมองว่าปมปัญหาทั้งหลายนี้มีเหตุใหญ่อยู่ที่ข้อที่ 1-3 และมีเหตุย่อยในข้อ 4-5 เป็นปัจจัยหนุนให้ปัจจัยข้อที่ 1-3 ในใจของผู้อยู่ในพื้นที่ที่ทวีความเข้มข้นจนกระทั่งประทุออกมาเป็นขบวนการแบ่งแยกดินแดน และถูกรัฐแปรรูปให้เป็นผู้ก่อความไม่สงบในปัจจุบัน

การพยายามจะแก้ไขปัญหาใด ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจในสาเหตุอย่างถ่องแท้ ผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจัยข้อที่ว่า ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และความยุติธรรมจากภาครัฐนั้นเป็นปลายเหตุที่เกิดขึ้นเพราะความไม่เข้าใจถึงสาเหตุใหญ่ของปัญหา ฉะนั้นแล้วในมุมมองของผู้วิจัยจึงเห็นต่างจากนักวิชาการว่า การไม่เข้าใจถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของผู้คนในพื้นที่ อันประกอบไปด้วยเรื่องของชาติพันธุ์และศาสนาอย่างเหนียวแน่นนั้น เป็นเหตุให้ชนชั้นปกครองเกิดความรู้สึกแบ่งแยกกับผู้คนในพื้นที่และสิ่งที่ตามมาคือ การปฏิบัติต่อกันอย่างไม่เข้าใจและไม่เป็นธรรมทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ความยุติธรรม กลายเป็นความไม่เสมอภาคของคนไทยที่พึงจะได้รับจากรัฐเช่นเดียวกับภาคอื่น ๆ

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานั้น ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับความไม่เป็นธรรม ความไม่เสมอภาคมาอย่างต่อเนื่องก็เป็นเหตุให้เกิดความโกรธแค้น ความเคียดแค้น และอคติต่อรัฐสยาม และความโกรธแค้นนี้ก็ได้ผลักดันให้เกิดการต่อต้านอำนาจรัฐ และการต่อต้านอำนาจรัฐนี้ก็ได้ขยายตัวไปเป็นการต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐ และกลายเป็นความพยายามในการแบ่งแยกดินแดนในที่สุด

ตั้งแผนภาพความคิด

ความไม่เข้าใจ → อคติ → เกิดการแบ่งแยก → ปฏิบัติต่อกันไม่เป็นธรรม →
ความไม่เสมอภาค → เกิดความไม่พอใจ → โกรธแค้น/คับแค้นใจ → ต่อต้านอำนาจรัฐ →
ต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ → เรียกร้องความยุติธรรม → เมื่อไม่ได้รับความยุติธรรมจึงมีการ
พยายามแบ่งแยกดินแดน

เมื่อมาวิเคราะห์โดยหลักพระพุทธศาสนา พบว่า ปัญหาดังกล่าวควรพิจารณาด้วยหลัก
ปฏิจจสมุปบาท หรือ อิทัปปัจจยตา และอริยสัจ 4 ใจความสำคัญของ 2 หลักการนี้จะนำมาวิเคราะห์
ปัญหาก็คือ ปัญหา หรือทุกข์ มันเริ่มต้นมาจากเหตุแรกคือ อวิชชา หรือ ความไม่รู้ ไม่เข้าใจตามความ
เป็นจริง การไม่รู้ตามความเป็นจริงก่อให้เกิดมิจฉาทิฎฐิ คือ ความเห็นผิด เมื่อเห็นผิดก็คิดผิด คือ คิด
เบียดเบียน เมื่อคิดผิดก็เป็นเหตุให้พูดผิด และกระทำผิด (ทำร้ายกัน) ตามเป็นลำดับ ดังแผนภาพ

อวิชชา (ไม่รู้) → มิจฉาทิฎฐิ (ความเห็นผิด) → มิจฉาสังกัปปะ (คิดเบียดเบียน) →
มิจฉาวาจา (พูดผิด) → มิจฉากัมมันตะ (กระทำผิด - การทำร้าย ทำลายชีวิตกัน)

หากจะตีความความหมายโดยใจความก็คือ ทุกปัญหาย่อมมีสาเหตุ การจะแก้ปัญหาได้ต้อง
รู้จักสาเหตุที่แท้จริงเสียก่อน จึงจะสามารถประเมินวิธีการในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง จากปรัชญา
นวยุคเชื่อว่า มี 3 ระบบเครือข่ายตรงกัน ได้แก่ ระบบเครือข่ายของเอกภพ ระบบของความรู้ และ
ระบบของภาษาอุดมการณ์ เรียกความเชื่อเช่นนี้ว่า ลัทธิวจนศูนย์นิยม (Logocentrism) (กิริติ บุญเจือ,
2545) และแนวความคิดนี้ได้กลายเป็นข้อยึดมั่นของนวยุคนิยม หรือ สมัยใหม่นั้น ได้แก่

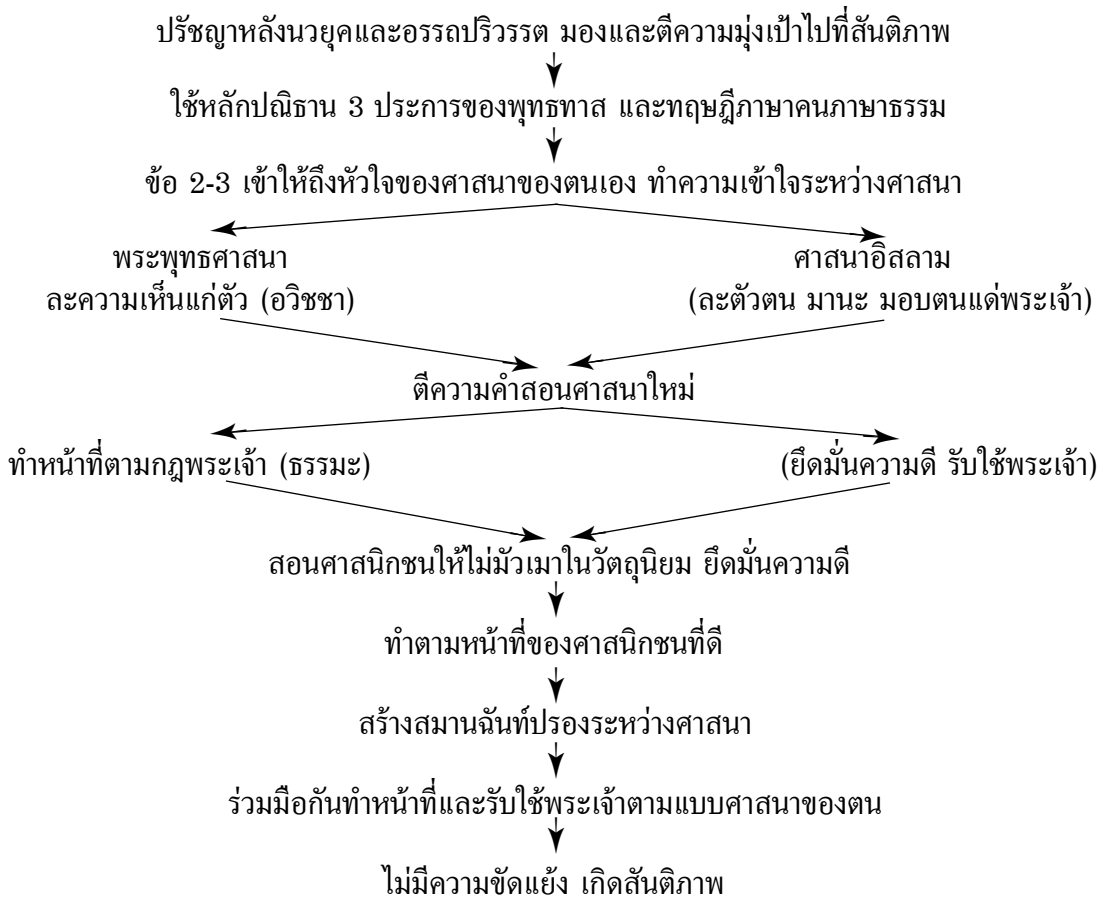
1. เชื่อว่า กฎของเอกภพประสานกันเป็นระบบเครือข่าย (Network) แน่นอนตายตัวเพียง
ระบบเดียว
 2. เชื่อว่า ปัญญามนุษย์สามารถเข้าใจกฎและระบบเครือข่ายได้ตามความเป็นจริง
 3. เชื่อว่า มนุษย์สามารถสร้างภาษาอุดมการณ์ เพื่อสื่อความรู้ได้ตรงตามความเข้าใจ
- ความยึดมั่นถ้อยมั่นดังกล่าวได้นำมาซึ่งความแตกแยก และความขัดแย้ง ดังที่ กิริติ บุญเจือ
(2545) กล่าวว่า

การยึดมั่นถ้อยมั่น	เป็นเหตุให้เกิด	การแบ่งแยก
การแบ่งแยก	เป็นเหตุให้เกิด	การแข่งขัน
การแข่งขัน	เป็นเหตุให้เกิด	ความไม่ไว้ใจกัน
ความไม่ไว้ใจกัน	เป็นเหตุให้เกิด	การทำลายกัน

ดังนั้น ปรัชญาหลังนวยุคและบรรลพปริวรรตจึงหาวิธีการแก้ปัญหาข้อบกพร่องของกระบวนการ
 ธรรม์ยัดมันถ้อมัน ด้วยการสนเสวนา (Dialogue) ซึ่งอาจจะดูซ้ำแต่ว่ารอบคอบ เปิดโอกาสให้
 พิจารณารับส่วนดีได้จากทุกทาง สามารถร่วมมือกันได้โดยไม่ต้องคิดเหมือนกัน ภายใต้บรรยากาศของ
 ความมีเอกภาพในความหลากหลาย หรือมีความหลากหลายในความเป็นเอกภาพ ซึ่งได้ชื่อว่า ลัทธิ
 พหุนิยม (Pluralism) ดังคำกล่าวที่ว่า

ความไม่ยัดมันถ้อมัน	นำไปสู่	การแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ
การแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ	นำไปสู่	ความสามัคคี
ความสามัคคี	นำไปสู่	ความไว้วางใจกัน
ความไว้วางใจกัน	นำไปสู่	ความช่วยเหลือกัน
ความช่วยเหลือกัน	นำไปสู่	สันติภาพ

โดยใช้หลักการเหล่านี้เป็นแนวทางในการศึกษาหรือพัฒนา คือ สำรวจใหม่หมดและไม่ละเลย
 อะไรเลย (React all, Reject none) ย้อนอ่าน (Re-read) ทุกอย่าง เพื่อเลือกประเด็นที่สนใจ และ
 คิดใหม่ (Re-think) เสนอใหม่เพื่อโลกาภิวัตน์ที่เหมาะสม (Sound Globalization) (กิริติ บุญเจือ,
 2545) อย่างที่ สวีส์ตี อโณทัย (2558: 176) กล่าวว่า “...เป็นการหลอมรวมทุกภาคส่วนให้เป็นหนึ่ง
 เดียว (เอกภาพในพหุภาพ) โดยเริ่มนับหนึ่งจากตัวเราเพื่อกันสร้างพลังสันติสุขด้วยการแสวงหาจุดร่วม
 เคารพจุดต่าง สมานเสวนา ใช้ปัญญาอย่างมีวิจารณญาณ ผสานคุณค่า นำพาประโยชน์สุข” งานวิจัย
 ชิ้นนี้ได้ประมวลสรุปแนวคิดการแก้ไขปัญหาของความเข้าใจระหว่างศาสนาและการก่อความไม่สงบใน
 พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ปรัชญาหลังนวยุคเป็นแนวทางดังต่อไปนี้

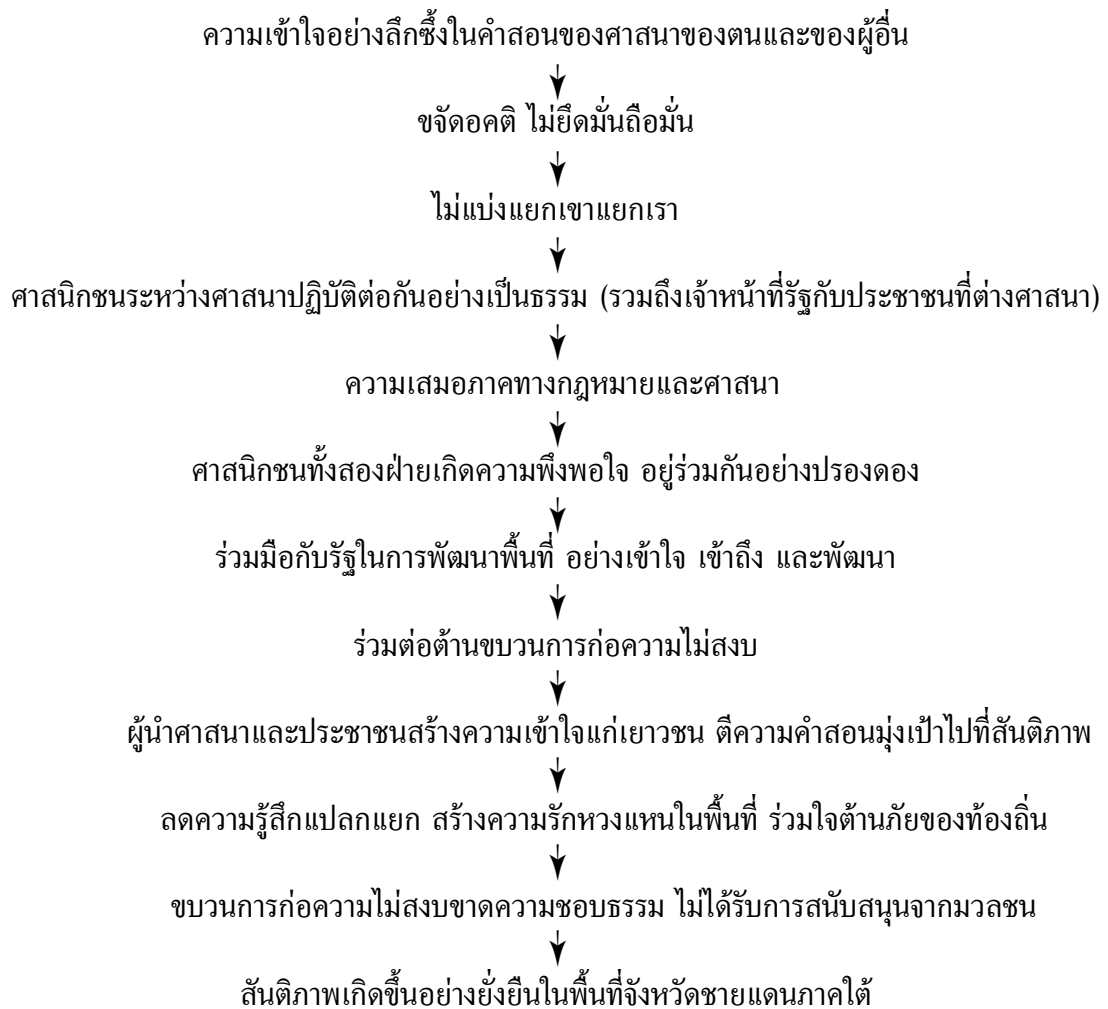
จากแผนภาพข้างต้น สามารถอธิบายด้วยปรัชญาหลังนวยุคและอรรถปริวรรตในผลงานชื่อ ปณิธาน 3 ประการของพุทธทาสภิกขุ (2549) ได้ว่า

- 1) การเข้าถึงหัวใจของศาสนาของตน (ศาสนาพุทธคือ อิทัปปัจจยตา ตลตา สุลลุตตา) ซึ่งนำไปสู่ความไม่เห็นแก่ตัวทุกระดับ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของทุกศาสนา
- 2) การทำความเข้าใจระหว่างศาสนา ยังจะต้องมีหลายศาสนา ต้องทำความเข้าใจเพื่อร่วมมือกันทำการช่วยมนุษยชาติ อย่าเปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่าง ถึงยุคหนึ่งจะมีเพียงศาสนาเดียว
- 3) ออกมาเสียจากอำนาจวัตถุนิยม วัตถุนิยมเป็นความรู้ที่ขาดสติปัญญา เป็นทาส ตา หู จมูก ลิ้น กาย มีสติปัญญาใช้อายตนนะเพื่อการศึกษาให้วัตถุ เพียงแต่รับผิดชอบต่อจิตใจอยู่เหนืออำนาจสิ่งใดๆ ความสุขที่แท้จริงอยู่เหนือวัตถุ สำเร็จเมื่อใดโลกก็เป็นนครอมตมหานิพพาน

ดังนั้น หัวใจสำคัญของการปรองดองสมานฉันท์กันระหว่างศาสนาอยู่ที่การร่วมมือกันทำงาน โดยให้ศาสนิกชนของแต่ละศาสนาเข้าถึงหัวใจของศาสนา กล่าวคือ การละความเห็นแก่ตัว และบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม ความหลากหลายโดยชื่อนั้น หมายถึงมีศาสนาชื่อต่าง ๆ กันไป เช่น พุทธ คริสต์

อิสลาม ส่วนความหลากหลายโดยสถานภาพนั้น หมายถึงความหลากหลายในวิธีการเพื่อความรอด ความหลากหลายของชื่อศาสนานั้นเป็นเพียงรูปแบบภายนอก แต่แท้ที่จริงแล้วศาสนาที่แท้จริงมีอยู่ในทุกนามบัญญัติทางศาสนา ดังท่านพุทธทาสภิกขุ (2549: 24-25) กล่าวว่า “ศาสนาทุกศาสนานั้นเป็นของอันเดียวกัน...โลกนี้มีศาสนาแต่เพียงศาสนาเดียว คือ ศาสนาแห่งการกระทำ เพื่อให้หลุดรอดจากความทุกข์ตามแต่ตนจะเห็นว่า ความทุกข์นั้นเป็นอย่างไร”

ด้วยมูลบทของแนวคิดแบบท่านพุทธทาสภิกขุนี้จะสามารถตีความให้ศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นในแง่ที่ต่างคนต่างมีพระเจ้าในแบบของตัวเอง ไม่จำเป็นต้องขัดแย้งกันตามแบบที่นักวิชาการได้แบ่งแยกจากกันในฐานะศาสนาเทวนิยมและอเทวนิยม แต่กลับสามารถที่สมัครสมานสามัคคีปรองดองกันภายใต้คำสอนที่แตกต่างและแนวคิดการปรองดองของพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลามยังนำไปแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้มิติทางปรัชญาและศาสนาได้ดังนี้

โดยสรุปแล้ว ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดจากการพยายามสร้างสถานการณ์ ปลุกปั่นโดยการนำเอาประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และศาสนามาใช้เป็นเครื่องสร้างมลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการตีความบิดเบือนพระประสงค์ของพระเจ้าที่แสดงไว้ในพระมหาคัมภีร์ อัลกุรอาน ด้วยการก่อความไม่สงบและพยายามขอแบ่งแยกดินแดนให้เป็นรัฐอิสลาม ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เสนอแนวคิดมุมมองจากปรัชญาหลังนวยุคและอรรถปริวรรตเพื่อเปลี่ยนมุมมองใหม่และตีความเพื่อให้ความใหม่โดยมุ่งเป้าไปที่สันติภาพ และเสนอแนวคิดเรื่องปรัชญาหลังนวยุคของท่าน พุทธทาสภิกขุในการตีความโดยใช้ภาษาคนภาษาธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างศาสนามากยิ่งขึ้น ศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ และการทำความเข้าใจ เปลี่ยนมุมมอง ต่อสิ่งที่เป็นปัญหา อาทิ การยึดถือแบ่งฝักฝ่ายในชาติพันธุ์ การพยายามขอแบ่งแยกดินแดน การดูฮาด เป็นต้น โดยอาศัยมุมมองแบบหลังนวยุคก็จะทำให้มองเห็นมุมมองใหม่ ๆ มาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยนี้เน้นการศึกษาเพื่อค้นคว้าแนวทางการสร้างความปรองดองระหว่างศาสนาและการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ก็ยังไม่ครอบคลุมในอีกหลายประเด็นที่ควรจะศึกษาต่อไป อาทิ

1. การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ศาสนาเพื่อแก้ไขความไม่สงบ
2. แนวทางการสานเสวนาระหว่างศาสนาเพื่อสันติภาพในพื้นที่ชายแดนภาคใต้
3. การประยุกต์ใช้กิจกรรมสานเสวนาเพื่อสร้างความเข้าใจและความปรองดองในสถานศึกษา และท้องถิ่น ฯลฯ

รายการอ้างอิง

- กีรติ บุญเจือ. (2545). *เริ่มรู้จักปรัชญา (ชุดปรัชญาและศาสนาเซนต์จอห์น เล่มต้น)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- คณะกรรมการการศึกษาและวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้. (2552). *เอกสารสังเคราะห์ประเด็นความคิดของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย*. ม.ป.ท. (อัดสำเนา).
- ดาโต๊ะ อีหม่าม พัฒนา หลังปูเต๊ะ. (2553). *บทบาทของผู้นำมัสยิดต้นสนในการชี้นำสังคม : กรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยงจากการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของมัสยิดต้นสน*. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชัยวัฒน์ สถาอานนท์. (2551). *ความรุนแรงกับการจัดการความจริง : ปัตตานีในรอบกึ่งศตวรรษ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (2555). *ความเป็นมาของทฤษฎีแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- บรรจง บินกาซัน. (2548). *อิสลามสังฆกรรมแห่งชีวิต*. กรุงเทพฯ : ออฟเซต เพรส จำกัด.
- ปรามินทร์ เครือทอง. (2547). *รัฐปัตตานีในศรัทธาเก่าแก่กว่ารัฐสุโขทัยในประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). *ประณิธาน 3 ประการของพุทธทาสภิกขุ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. *รายงานสรุปสถานการณ์ความรุนแรงภาคใต้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2555*. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2556, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/6596> และ1427.
- สวัสดี โอลินทัย. (2558, มกราคม-พฤษภาคม). “วิธีการสร้างความสุขตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” *วารสารวิชาการวารสารเซนต์จอห์น* 18 (22):176.